

Muuttuva tiedonhaun ympäristö

Tiedonhaun ympäristön muutos näyttää askel askeleelta painavammalta. Google ja sosiaalinen media ovat jo tuoneet ensimmäiset suuret haasteiden aallot siihen, kuinka tavoittaa käyttäjät ja perustella sen tiedon arvo, jota kirjastot tarjoavat. Haasteet eivät kuitenkaan jää vain asiakkaiden tavoittamiseen, vaan myös päätöksentekijöiden kanssa joudutaan puntaroimaan samoja teemoja. Miten kirjasto sijoittuu tiedonhakijoiden maailmankartalle, jos uuden sukupolven lähtökohtina tiedonhauille ja uuden tiedon seurannalle ovat Google ja verkkoyhteisöt?

Tiedonhaun toimintamallit ovat kuitenkin muuttumassa myös hakutoiminnallisuuden kautta. Lontoon Online Information-konferenssissa viime vuoden joulukuussa tämä muutostrendi tuli selvästi esille. Kehittyneet hakuteknologiat ja personoidut palvelut porautuvat syvemmälle käyttäjän kontekstiin ja mahdollisiin intentioihin – jopa niin, että siinä alkaa näkyä uudenlainen lähestymistapa tiedonhaussa. Käyttäjän profiilia ja kontekstia jäljitetään myös yhä useammin automaattisesti kerätystä taustatiedosta, kuten hakuhistoriasta, navigoinnista, toimintojen ja palvelujen käytöstä tai käyttäjän kiinnostuksen kohteista ja sosiaalisista verkostoista.

Toinen puoli tiedonhaun muutosta tulee vastaan hakutulosten analysoinnissa ja jalostamisessa. Hakutuloksiin liitetään sisäisten linkkien lisäksi ulkoisia linkkejä. Esimerkiksi julkaisuun liittyvän tuloslistan viitteen yhteydessä voidaan näyttää linkki siihen liittyviin arvosteluihin. Tuloksien sisältöjä voidaan analysoida myös massoina yksinkertaisemmin. Onko esimerkiksi haetusta aiheesta kirjoitettu myönteisesti vai kielteisesti, kuinka paljon siitä on kirjoitettu ja miten kirjoitusten määrä on jakautunut eri aikoina? Tämänkaltaiset piirteet ovat aluksi tehneet tietään intranetien lisätoiminnallisuutena, mutta samankaltaiset toiminnallisuudet näyttävät tekevän tuloaan myös Googleen ja sosiaaliseen mediaan.

Sosiaalisen median piirissä käyttäjät haluavat usein myös hallita tiedonhakuprosessiaan itse. He haluavat nopeasti kiinni sisältöihin, tunnistavat sisältöjen ja liitännäisten arvioiden perusteella tarkoituksiinsa parhaimmat tiedonlähteet ja etsivät tietoa nopeasti ymmärrettävässä muodossa. He kokoavat itse tietoa, jaksavat sitä eteenpäin ja tuottavat omia tietovarastojaan.

Hakupalvelujen lisääntyvä automatiikka ja niiden toiminta-

mallien perinpohjainen muutos vaatii meitä ajattelemaan tiedon hakua ja käyttöä uusin tavoin. Niiden ymmärtäminen voi edellyttää yhä enemmän osallistumista ja välineiden kokeilua omiin tarkoituksiin. Toivottavaa olisi, että monet näistä teemoista tulisivat mukaan myös informaatioalan koulutukseen ja täydennyskoulutukseen.

Päivikki Karhula